XIX. évfolyam. Selmecbánya, 1909. december 6. 49. szám.

SELMECBÁNYAI HIRLAP

Egy évre 10 korona. Félévre 5 korona. Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések megállapodás szerint számittatnak.
Nyilttér díja soronként 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
KUTI ISTVÁN

Az expediciót s hirdetéseket illető reklamációk a lapkezelő
Joerges Ágost özvegye és fia
céghez intézendők,
hová az összes pénzküldemények is küldendők.

MEGJELEN MINDEN HÉTFŐN.

Társadalmi életünk.

A „Selmecbányai Hirlap" egyik számában egy igen élletreváló eszmét tárgyaló cikket olvastam, mely cikk az ujonnan épült városi állandó szinházzal és ezzel kapcsolatban a szinügy fellendítésével foglalkozott.

A cikk veleje az volt, hogy most már levén szinházi helyiségünk, iparkodjunk azon, hogy ezen szinház most már használtassék is és pedig ugy, hogy az év bizonyos szakaiban iparkodjunk ide jó szintársulatot hozni és azután azt kellőleg istápoljuk, hogy itteni tartózkodása alatt az meg is élhessen és igy biztositsunk magunknak élvezetes és tanulságos estéket, melyekre bizony nagyon is rászorul közönségünk.

A cikk irója teljes tárgyilagossággal és teljes jóakarattal tárgyalta ezen eszmét és felhivta a város polgármesterét, hogy a nemes és szép cél érdekében alakitsa meg a szinügyi bizottságot és pedig az intelligens társadalom lehető széles rétegeiből.

Akik ezen cikket olvasták, kivétel nélkül helyeselték az eszmét és várják annak hatását, illetve várják a szép eszme megvalósitásához szükséges intézkedéseket a város polgármestere részéről.

Őszintén bevallom, hogy a cikk intenciója örömmel töltött el és én azonnal a kivitel módozatain kezdtem gondolkozni.

Ezen gondolkozásaim között jöttem reá arra, hogyha már egy szinügyi bizottságot alkotunk, melynek hivatása lenne az, hogy a város közönségének az év bizonyos szakaiban egynehány élvezetes estét szerezzen megfelelő szinházi előadások utján nem volna-e teljesebb és igazán ritka városban látható oly nagy intelligenciánk igényeinek megfelelőbb az, hogy egy oly bizottságot szervezzünk, mely a csupán időközi szinügy pártolásán kivül az egész évre kiterjedőleg működnék oly irányban, hogy az amugy is széttagolt társadalmat összehozza hetenként az u. n. irodalmi, vagy mint régebben is nevezték fillér-estélyeken?

Erős meggyőződésem az, hogy ezen estélyeknek megvolna az állandó közönsége és hogy nemesitőleg hatna a kedélyekre, összehozná hetenkint a szépért, jóért és kellemesért lelkesülő intelligens közönséget, tanulságos volna minden egyesre, terjesztené a dal, zene, szinmüvészet és aktuális tudományos esetek iránti érdeklődést és összehozná az egész társadalmat, mely most széttagolva és igy nem érvényesülve igazán társadalomnak nem is nevezhető.

Mert — kérdem — nem szomoru és sivár jelenség az városunkban, ahol pedig a sok okos, tanult ember, kitünően képzett zenész és énekes és különösen amindeu nemesre és szépre alkalmas arany ifjuság csak ugy hemzseg, az év egész folyamán alig akad egy-egy tudományos vagy tanulságos felolvasás, alig akad egy két mükedvelői szinielőadás és pusztán arra vagyunk utalva, hogy különböző jótékonycélu bálok alkalmával jöjjünk össze, amidőn is a forszirozott és reggelig tartó táncokban merül ki társadalmi életünk, mely alkalmakkor a gardirozó mamák és az aránylag nagy költségekkel tulterhelt apák játszák a — de csakis a passziv - főszerepet. A bálok után pedig azzal mulattatjuk magunkat, hogy kritizáljuk a báli toiletteket, no meg (az asszonyi és kisleányi természet szerint) azt, hogy melyik szép leány mennyit táncolt és hogy a vetélytárs mennyit ült; és végül azt is, hogy melyik polgártárs mennyit „fizetett felül" a jótékonycélra való tekintettel.

A romok között.

Irta: *Tomori Jenő.*

Világos, szép nyári éjszakában lovas emberek vágtatnak a magánosan álló Szermonostor romjai felé. Öt férfi és egy asszony. Az utóbbi egy gyermeket is visz a nyeregben. Csupa hab a lovak szügye. A verejtékes arcokat belepi a finom pusztai por. Félelmes vad kinézése van az egész csapatnak.

Elől gyönyörü, szép hatalmas fekete ménen valódi óriás. Minden tagja aránytalanul nagy. Árnyéka kisértetiesen rajzolódik a sik mezőn. Egyik szemén fekete kötést visel, a másik szemével minden pillanatban visszanéz. Megfordul széles nyergében s ugy kémleli a tájat.

Távol messzeségben ép a látkatár szélén, siető apró alakok tünnek föl. Az óriás dühösen káromkodik s elkezdi sarkantyuzni a ményt. A nemes állat fájdalmasan felnyerit s kinyujtott testével mint a madár repül előre. A többiek csak a monostor fakeritésénél érik utol.

Az óriás határozott szigoru hangon rendelkezik. A lovakat kipányvázzák a belső udvarban s ugy vonulnak a jóformán ép toronyboltozatba. Ott aztán állják az ostromot. Nyikorgott a rozzant lépcső a nehéz léptek alatt. A baglyok rémes huhogással menekültek az uj foglalók elől. A föl zavart szárnyas egerek egész rajban röpködtek a torony körül. Hangos mozgalmas lett a végtelen puszta éjjele.

Az asszony a gyerekkel a boltozatos pincébe vonult. A férfiak pedig eltorlaszolták a bejáratot, kitisztogatták a lőréseket s viharvert elszánt arccal néztek elébe a közeledő végzetnek.

A szeretetnek és békének egykor jámbor hajléka, mely annyi elhagyatottnak, ügyefogyottnak nyujtott segélyt és oltalmat, most romjaiban a gonosz erőszaknak kell, hogy védőbástyája legyen. Pár száz évig virágzott itt István király apátsága, mig egyszer jött a pusztitó veszedelem, az istentelen tatársereg. A vad horda tüzes csóvát dobott a monostor fedelébe, kiöldöste a jámbor szent atyákat s nem maradt más, mint a falak, amelyek keményen dacoltak a pusztai viharokkal.

Ide vették be magukat az üldözött szegénylegények, mikor látták, hogy nincsen menekvés, Nemcsak hátuk mögött szoritotta nagy pandursereg, hanem minden oldalról körülfogták három vármegye emberei.

Ideje is volt már, az erélyes, kiméletlen eljárásnak. Az Alföldön egy percig sem volt biztonságban sem a vagyon, sem az élet. Ez időben értek végett a francia háboruk. A fegyelmezetlen eldurvult, romlott erkölcsü csapatok szétoszlottak. A munkától elszokott, szilaj katona embernek nem izlett semmi polgári foglalkozás. De annál jobban vonzott a könnyü, kalandos betyárélet.

Eleinte külön-külön szegénylegényeskedtek s tevékenységük a lókötésben merült ki, de hovatovább, amint egyik-másik véletlenül vért szagolt, nem kerülték a fokos, a pisztoly használatát sem. A puszta magányosságban a közös sors összevarta őket. Választottak maguknak vezért s formális hadjáratokat viseltek a vármegyékkel, amelyek kezdetben szemet hunytak a betyárvirtus előtt.

A böldi-révi rémeset, amikor a szegedi vásárra igyekvő kereskedőket egy szálig legyilkolták, mozditotta meg a hatóságot. Rocsky Dávid hadnagy csakhamar kifürkészte, hogy a félszemü «Pislants» emberei követték el a tömeges rablógyilkosságot. Ez volt a legkegyetlenebb vérengző banda az egész Alföldön. A vezér egy mesebeli óriás alak, igazi nevét senki sem tudta, társai Pislants-nak nevezték, mert egyetlen szemével folyton pislogott. Állitólag litterátus ember lett volna, amig valami asszonyhistóriába nem keveredett aminek emberhalál lett a vége. Akkor menekült a hadseregbez, ahol robusztus erejével és halálmegvető bátorságával mindenekfölött kitünt.

A francia ágyuk elnémultak A fölkelő sereg szétbomlott. A gyilkoskezü diák azonban hasztalan vitézkedett a harcmezőn, a polgári társadalomban nem volt egy talpalatnyi helye. Igy került ő is betyársorba. Nyers, vad, indulatos természete zabolátlanul dolgozott benne. Csak egy teremtett

A midőn pedig a bálok ideje elmult, ismét nem találkozunk egymással, nem ismerjük egymást az u. n. társadalmi életben és ismét visszaesünk a csendes semmitevés mezejére és várjuk a bálok idejét.

Szó sincs róla, hogy ezen bálokra nem volna szükség, sőt igen is nagy szükség van ezekre is, de ezek mellett szükségünk van arra is, hogy a társadalmi élet szakadatlanul folytattassék és pedig ugy, hogy ez kellemes legyen mindnyájunkra nézve és különösen, hogy az előnyös legyen a mindkét nembeli fiatalságra néve is anélkül, hogy az igy szakadatlanul folyó társadalmi élet tul nagy és elviselhetetlen terheket róna a közönségre.

Értem ez alatt azt, hogy a midőn sem szintársulat nem játszik városunkban, sem bálok nincsenek, akkor az a szervezendő bizottság gondoskodjék arról, hogy a nagyközönség hetenkint egyszer összejöjjön a városi szinházban és ott élvezhessen egy estét, melyen tanult férfiaink tanulságos tudományos, felolvasást tartsanak, jóhangu leányaink és fiaink énekeljenek, zeneértő társadalmi tagjaink és zenecegyesületeink zenéljenek, ügyes és kedves polgártársaink és társnőink szavaljanak, szinielőadást tartsanak stb. stb. és mindez történjék oly módon, hogy ezzel sem szellemileg sem anyagilag tulterhelve ne legyünk!

Ezen eszme ragadta meg figyelmemet és ezt gyakorlatilag a következőképen vélem megvalósithatónak.

Alakuljon meg a fentjelzett bizottság azután kérje fel a főiskola, a két középiskola és a többi iskola tanárait — a főiskolai ifjusági kört; a polgári dal- és zenekört; a kiváló zenészeket és az ügyes, kedves, bájos és szép leányokkal megáldott családapákat és mamákat, hogy ők maguk vállalkozzanak egy-egy felolvasásra egy-egy hangversenyi darab előadására és illetve engedjék meg, hogy leányaik szereljenek, mint énekesek zenészek, szavalók vagy szinésznők.

Ugy képzelem ezt, hogy tegyük fel minden hétfőn este 8 órakor a városi szinházban irodalmi estély lenne, melyen felváltva zongorajáték, zenekar, férfi- és vegyes énekkar, a laikusoknak is élvezetes tanulságos és tudományos felolvasás, monológ, dialóg, vagy kisebb szindarabok adatnának elő, amidőn is a közönség csakis szinházlátogató ruhában jelennék meg és a belépődij csak oly nagy volna, hogy ebből fedezhető lenne a napi kész kiadás, vagyis a világitás, fütés, kiszolgálás stb. különben is csekély összege.

Igy tehát azután lehetővé volna téve az, hogy a családjaink hetenkint összejönnének, gyermekeink megismerkednének, a kiválók tényleg kiválnának, a mindkét nembeli fiatalság igazán nemesen szórakoznék, jellemük, erkölcsük, jó érzésük nemesednék és e mellett a családapák csak erejükhöz mérten volnának anyagilag igénybe véve.

Ez az eszme ragadta meg figyelmemet és ezt szeretném megvalósitani igazán a közérdekben.

Felkérem polgártársaimat és polgártársnőimet, hogy szóljanak hozzá és ha azt helyeslik és kivihetőnek tartják, sziveskedjenek ezt velem közölni és én örömmel és készséggel inditom meg az eszme megvalósításához szükséges munkálatokat úgy, hogy a farsang után azonnal megkezdenők a „hétfői irodalmi estélyeket".

Horváth Kálmán,
polgármester.

Kossuth Ferenc üdvözlése.

Emlitettük mult számunkban, hogy a selmecbányai függetlenségi párt *Kossuth* Ferenchez csatlakozott s elhatározta, hogy bizalmát a nagynevű vezér iránt küldöttség utján fejezi ki. A küldöttség e hó harmadikán, pénteken délben tisztelgett Kossuth Ferencnél. A küldöttségben résztvettek: *Herrmann* Emil főbányatanácsos, a párt elnöke, *Ungár* Kálmán dr. alelnök, *Kuti* István, *Singer* Miksa, *Weisz* Adolf, *Friebert* Ferenc, *Flóro* János, *Strkula* Gábor, *Márton* Ignác, *Wilbeber* Pál, *Kartalik* Ignác, *Korenek* Márton, *Horváth* József, *Maruska* József, *Báthory* Sándor, *Erdős* Ede, *Langenthal* Ármin, *Hell* Béla *Hell* László s több selmecbányai, akik jelenleg a fővárosban tartózkodnak. A miniszter a kereskedelemügyi miniszteriumnak tanácsterében fogadta a küldöttséget, abban a teremben, amelyben mostanság a miniszteri tanácskozások szoktak lefolyni. A küldöttség nevében Ungár Kálmán dr. az alábbi üdvözlő beszédet intézte a miniszterhez.

Nagyméltóságú miniszter Úr!
Kegyelmes Urunk!

Mi selmecbányai független polgárok, kik az elmult nagy nemzeti ellentállás idejében minden rendelkezésünkre álló törvényes eszközzel lelkes kitartással és hősies elszántsággal lehetetlenné tettük azt, hogy az absolutisztikus törekvések nálunk diadalt aratsanak; mi, akik a multban számtalanszor tanubizonyságát adtuk annak, hogy a hazáért nemcsak lelkesedni, de cselekedni is tudunk, — hogy hazánk függetlenségéért és önállóságáért kész örömmel áldozzuk föl nemcsak jó létünket, vagyonunkat és hivatali állásunkat, hanem ha kell életünket is, — abból az alkolomból, hogy a központi függetlenségi és 48-as párt, mely nagyságát egyedül a Kossuth név varázsának köszönheti kettészakadt, kötelességünknek tartottuk állást foglalni és állásfoglalásunkról Nagyméltóságodat, mint a párt egyedül hivatott vezérét értesiteni.

Nem félünk a harctól, de a harcot csak az esetben kivánjuk, ha tudjuk, hogy ezzel a hazának használhatunk, vagy legalább valószinű, hogy küzdelmünkkel a kitüzött célt némileg elérjük. Mi meg vagyunk győződve arról, hogy a jelen esetben, amikor a függetlenségi pártot egy naptári terminus szakitotta szét, Nagyméltóságod ha csak a legkisebb hasznát látná is annak, hogy e terminushoz görcsösen ragaszkodjunk, hacsak a legkisebb lehetőségét is látná annak, hogy az önálló bank 1911. január elsejére felállitható lenne, ugy Nagyméltóságod lenne az első, aki a nemzetet törvényes jogának kivivására harcba hivná.

Nagyméltóságod azonban meggyőződve arról, hogy e kérdés naptári terminushoz való kötése nem hasznos és célirányos: meggyőződve arról, hogy a banknak felállitása ez idő szerint lehetetlen; férfiasan és nem törődve az olcsó

---

lélek volt, akinek hajlott a szavára, egy gyönge, szép fehér asszony, Alighanem az, akiért kriminálisba keveredett. Hogy mikor került az asszony a pusztára, senkisem tudta, hogy mikor jött, senki sem látta, csak egyszer ott lovagolt a vezér mellett a kalandos éjszakában.

A hadnagy pandurjai az alpári nádasokban verték föl a bandát alkonyattájban s azóta szakadatlanul üldözték. Tudták, hogy a tulsó oldalról a csongrádi csendbiztos nyomul előre s csapdába esnek a rettegett pusztai vadak. Csakhogy «Pislants» is értesült a komiszárius jó szándékáról azért huzódott a nyilt mezőről a kemény falak közé. Onnan egypár golyóval vissza lehet téritgetni a fogdmegeket s ha már nagyon szorul a hurok, még mindig lehet az ostromlókkal alkudozni. Kitünő tusz volt a kezei között, egy ötéves fiu, az üldöző hadnagynak egyetlen gyermeke.

Már régebben, mikor a hadnagy először kezdette szoritani, raboltatta el a gyermeket. Semmiféle vas nem lehetne ennél jobb védőpajzs. A kemény férfiu lelkét összetörte a nagy csapás, de azért még erélyesebben folytatta a betyárok üldözését, elhagyva beteg feleségét, aki már félőrült volt a fájdalomtól.

Kelet felől megjelent a reggeli fényesség, mikor az üldözők minden irányban a romokhoz értek s egészen körbe fogták. A hadnagy fölszólitására, hogy adják meg magukat, puskatüz volt a felelet. Egy ló a porba zuhant. Erre óvatosan hátrább vonultak a pandurok. Nem tudták, hogy mitévők legyenek. A toronyhoz közeledni nem lehet, mert fejenkint szedegetik le a kitünően célzó betyárok.

Folyt a tanácskozás egész reggel, mig maga az ég meg nem oldotta az ostrom kérdését. Hirtelen sötét felhőgomolyok tolultak föl s olyan hatalmas zápor zuhogott alá, hogy egy piszkos nagy tenger lett az egész puszta.

A pandurok bőrig áztak, de mit tőredtek most a nyári lucsokkal. A fedetlen toronyban levők is usztak a vizben, nem maradt semmi száraz hely, benedvesedett a puskapor a serpenyőben s szabad lett az ut a toronyajtóig.

Gyors rohammal termettek az ostromlók a torony alatt. Egypár ugyan véres fejjel ért oda a ledobált tégladaraboktól, de a többi nekiállhatott a széles toronyalj védelme alatt az ajtótörésnek. Recsegett, ropogott a korhadt, belülről eltorlaszolt deszka már-már engedett, midőn megszólalt a toronyból egy kemény férfihang:

— Egy szavam volna hozzád, Dávid hadnagy! Pihentesd addig embereidet.

A hadnagy meglepetten intett a panduroknak s a fejszecsapások megszüntek.

Ekkor ujra megszólalt az előbbi hang:

— Sok számadásunk van egymással hadnagy uram, de most illően nem végezhetünk, mert az erőnk nem egyenlő. Eresszen el ez egyszer utunkra s ha becsületszavára megesküszik, hogy mielőtt a nap leszállana, nem vesz üldözőbe, visszaadom elrabolt gyermekét, aki most békén alszik a pincében.

A hadnagy rekedten orditott föl. Az ő édes kicsi, szelid fia ott van a gyilkos bestiák kezei között. Vérben forgó szemekkel parancsolta munkára a fejszéket.

A csapások dübörgésén keresztül dörögte a betyárvezér:

— Ne okoskodj Dávid, ha azonnal nem kotródsz, lehajitom a fiad fejét, hadd mulass vele.

A szegény ember mit sem hallott, maga is csákányt vett a kezébe. A rabló pedig lerohant a pincébe.

Hol van az a kölyök? — kiáltotta dühösen az elősiető asszonyra.

— Ott alszik a sarokban — felelte ijedten az asszony.

Kihuzta a kését s közeledett a gyerek felé. A nő elébe ugrott sikoltva.

— Mit akarsz ember?!

— Csak a fejét vágom le egy kicsit, s odaadom emlékül az apjának, hogy ő juttatott hóhérkézre — röhögött a betyár s fölemelte a gyermeket. Az asszony dermedt szótlansággal nézte.

Hatalmas parancsoló szó zugött elő a pince mélyéből.

népszerűség esetleges elvezetésével tudtára adta a nemzetnek, hogy az önálló bank felállítása jelenleg lehetetlen s egyuttal megjelölte azt az irányt, melyen nemzetnek haladnia kell, hogy e törvényes jogát idővel érvényesíthesse.

Kossuth Lajos méltó fiának mi nagyobb hazafiak nem akarunk lenni, Ha Nagyméltóságod azt hirdeti, hogy a nemzetnek most békés fejlődésre van szüksége, nekünk akik szintén érezzükazt, kötelességünk Nagyméltóságodat követni.

A válságokból már nagyon is kijutott ennek az országnak. Hazánk igazán független és önálló csak akkor lesz, ha huzamosabb időn át szorgalmas munka által oly gazdasági eröre tesz szert, amely magától megszerzi majd a függetlenséget és önállóságot. Intensiv gazdasági élet nélkül az önállóság és függetlenség csak üres frázis.

Kegyelmes Urunk!

A selmecbányai függetlenségi és 48-as pártkör azért csatlakozik a Nagyméltóságod vezetése alatt álló párthoz, mert az elmult négy esztendő alatt meggyőződött arról, hogy Nagyméltóságod, mint a munka miniszterе, mily óriási és eredményes tevékenységet fejtett ki oly irányban, hogy nemzetünk gazdag és erős legyen s hogy sikerrel munkálhassa hazánk igazi önállóságát és függetlenségét.

Mi bizunk Nagyméltóságodban, hogy a mikor elérkezettnek látja az időt az önálló bank felállítására, nem fog késlekedni figyelmeztetni erre s mi selmecbányai független polgárok hivó szózatát követni fogjuk, s ha szükséges lesz, mint egy ember letesszük a kalapácsot, melyével a föld méhében dolgozunk az ország gazdagitása érdekében, s fölvesszük a fegyvert, az uj nemzeti küzdelem megvivására.

Bizalmunk ez ünnepélyes kifejezése alkalmával örömmel ragadjuk meg az alkalmat arra is, hogy Nagyméltóságodnak mai nevenapján őszinte és szivből jövő jókivánatainkat tolmácsoljuk s kérjük a Mindenhatót, hogy Nagyméltóságodat, mint az ország függetlenségének lelkes és bölcs vezérét sokáig éltesse az ország javára.

A szónoki hévvel és érzéssel előadott beszéd láthatólag meghatotta a miniszterт s válaszában kifejezést is adott annak, hogy mily jól esik neki, hogy az ország érdekében folytatott nehéz küzdelmében egy oly intelligens város közönsége mint Selmecbánya, megérti és követi őt. Válaszában nagy sajnálatát fejezte ki a felett, hogy a függetlenségi párt tényleg kettészakadt, de a szakadás előidézésében őt terheli a legkisebb felelősség, mert nem elvi, hanem taktikai kérdések felett történt a szakadás, pedig a taktika irányitásában a pártvezérnek joga van elvárni, hogy a párt kövesse a vezér utmutatásait és nem megfordítva. Kitartással és erélylyel küzdött az önálló banknak, illetőleg ennek a törvény által meghzabott időpontra való megvalósításáért, mindaddig, mig annak a lehetőségét teljesen kizártnak nem látta. Ekkor sem volt szándéka, mint a hogy most sem az, feladni a küzdelmet, hanem a taktikában való változtatást tartotta és tartja ma is elkerülhetetlenül szükségesnek. (Élénk helyeslés.) Midőn a párt — igy folytatta — mint többség belátja a nemzet ezen joga megvalósításának ez idő szerinti lehetetlenségét, nézetem szerint nem kell első sorban ezt erőszakolni.

Végetül megjegyezte Kossuth, hogy az a tény, hogy a függetlenségi párt kétfelé szakadván megszünt abszolut többség lenni, részben ugyan szerencsétlenség, másrészt azonban az őt követő párt most kisebbség lévén, nincsen többé oly mérvben feszélyezve a lehetőségek politikája által mint eddig és ez a függetlenségi elvek szempontjából s majdan valamikor az ország szempontjából előnyös is lehet.

Még egyszer megköszönöm önöknek — ugymond — megjelenésüket a melyet annál szivesebben veszek, mert fiatal korom kedves emlékeit kelti fel bennem az, ha valamikor bányászokat látok. Magam is bányász voltam 14 évig, fiatal koromban, legalább annyiban, hogy nagy bányák kiaknázását vezettem.

Országos diákkongresszus.

A magyar főiskolák ifjusága ez idei kongresszusát november 25—28 napjain Pécsett tartotta meg. Már az előkészületekből itélve nagyjelentőségünek igérkezett az ez évi kongresszus s igy azon főiskolánk ifjusága is képviseltette magát három évi tüntető távollét után. Kiküldve lettek: *Pető* János és *Kerényi* István, mint delegáltak, *Kovács* Tivadar és *Dávid* Iván, mint pótdelegáltak. Hogy mily okszerű volt ifjuságunk ezen elhatározása az csak a kongresszusi tárgyalások folyamán tünt ki olykor midőn a jogos igenért vivott legelkeseredettebb tusa támadt a vidék összes és nehány fővárosi főiskola delegáltjai közt.

Mindjárt 25-én azaz csütörtökön este tartott ismerkedési estélyen kitört az ádáz harc a fővárosiak politizálása ellen. Ugyanis a pécsi jogászelnök *Nagy* Valér lelkes üdvözlő beszéde után felállott *Fejérváry* (neve is ellenszenvet keltő) budapesti egyetemi hallgató s politikai tartalmu beszédbe kezdett melyet azonban a vidékiek erélyes tiltakozása folytán abba kellett hagynia. Az amugy is éles ellentétek még jobban kiélesedtek, a következő szónok *Vessey* Kálmán nagyváradi jogászelnök beszéde folytán az izzó hangulatban, a kedélyeket csillapitandó szólásra emelkedett azután *Pető* János s körülbelül a következő pohárköszöntőt tartotta:

Uraim! Kedves barátaim!

A felleget ostromló Kárpátok bércei közül jöttünk a Mecsek aljára, Pannonia kies vidékének Pécs városába, hogy a magyar ifjuság háromnapi szellemi küzdelmében részt vegyünk Olyan vidékről jöttünk, hol nemcsak a hegyek mélyében rejlik drága kincs fénylő arany, hanem az emberek szivében is megfizethetetlen lakozik: a szeretet, az őszinte baráti szeretet. Ezt az őszinte baráti szeretetet, magyar diák testvéreim a ti szivetekben is felvélem találni s ez a hitem, ez a reményem jogosit fel miszerint arra kérjelek, ne politizáljatok. Hiszen bennünket ugyis elválaszt hatalmas, évszázados sziklafalként a diákpolitika, melyet leromholni ép jelen kongresszus van hivatva, minek hozakodunk elő a napi politikával s vele minek erősitjük, minek szilárditjuk a közénk emelt válaszfalat. Ezt rombolni, nem épiteni igyekezzünk közös egyetértéssel, válvetett munkával s akkor virulni fog a magyar ifjusági élet s virágozni a hon!

Barát és ellenfél, vidékiek és fővárosiakáv egyaránt tetszéssel fogadták ezen egyszerű, de lelkes szavakat s a háborgó vulkán, megszünt háborogni, de talán csak azért, hogy aztán másnap annál elementárisabb erőben törjön ki.

26-án d. e. 9 órakor ünnepi szent misét hallgattak a kongresszuson részt vevők, melyet gróf *Zichy* Gyula pécsi megyéspüspök Őméltósága pontifikált. Azt követőleg diszgyülését tartotta a kongresszus Pécs város közgyülési termében Nagy Valér, mint a kongresszust előkészitő bizottsága elnökének elnöklete alatt.

A vidékiek közül többen már ez első gyülésen szerették volna erejüket a kisebbségben levő fővárosiakkal összemérni. A fővárosiak viszont a diszgyülés formasságainak lemorzsolása után, annak berekesztését követelték, mivel érdekeik igy kivánták.

A vita már igen heves modorban folyt, midőn Pető János, tekintettel azon körülményre, hogy a diszgyülés méltóságával a szenvedélyes viták össze nem egyeztethetők; a maga részéről azt inditványozta, miszerint az elnök zárja be a gyülést. A gyülés ehhez nagy többséggel hozzájárult s igy az elnök d. u. 3-ig az első érdemleges ülésig a tanácskozást felfüggeszti. Az egyes pártok az időt délig részint követendő magatartásuk megbeszélésére, részint az elnöki tanácsosok megválasztásával töltötték el.

Az elnöki tanács a kongresszus legfontosabb szerve, amennyiben hatáskörébe tartozik; a megbizólevelek felülvizsgálása és acceptálása, az egyes tanácskozási ciklusok vezetőinek, tehát a kongresszusi elnökök megválasztása, a tárgysorozat megállapitása s minden a kongresszus előtt vitás kérdésnek eldöntés. Az elnöki tanács hat tagból áll, kik közül kettőt a két fővárosi egyetem, egyet-egyet a kolozsvári egyetem, a zágrábbi egyetem, a vidéki főiskelák, s a rendező főiskola választ.

A vidéki főiskolák elnök tanácsossá egyhangulag *Pető* Jánost választották meg. A többi elnök tanácsos megválasztása is simán folyt le, csak a zágrábi támasztott szenvedélyes vitát. Ugyanis miután a zágrábbi egyetem nem képviseltette magát a kongresszuson joga az alapszabályok szerint a kolozsváriakra szállt a jelen alkalommal. A kolozsváriaknak alapszabáiy biztositotta jogát a budapestiek nem akarták elismeri s maguknak vindikálták.

Igen heves vita támadt ebből a délutáni

Megállj az Isten nevében!

Egy baruakamzás alak lépett elő, szép ősz szakálla a mellét verte.

— Boldogságos Szüz! Föltámadtak a barátok — fohászkodott évek óta talán először az asszony s térdre hullva vetette sürün a keresztet.

A betyár is kiejtette rémületéből a kést. A barát ünnepélyesen feddőleg folytatta:

— Ne szennyezd be lelked ártatlan vérrel gondolj tulvilági üdvösségedre!

A betyár félve, de némi daccal kérdezte:

— Hát csakugyan van tulvilág s onnan jön most egyenesen szent atyám?

— Igen fiam, hogy megmentsem lelkedet a kárhozattól — felelt egy kis habozás után a szerzetes.

Most már minden izébe reszketett az óriás, vad férfi.

— De öltem, raboltam — vete ellen.

— Minden bünre van bocsánat, ha azt megbánjuk.

A szelid meggyőző hang meg a babonás félelem átalakitották a betyár lelkét. Felrohant a toronyba társaihoz, akik már alig tudták erősiteni a hasadozó ajtót.

— Le a legyverrel emberek, testünk már ugyis veszendő, mentsük meg lelkünket, maga a nagy Isten küldött ránk —kiáltozta.

A betyárok tanácstalanul néztek össze. A vezér aztán elmondta, hogy a monostor kriptájában föltámadt egy kegyes barát, aki odalent várja őket a bünbánattal.

A babonás lelkek mind megremegtek. Csak a banda régi kapitánya, aki fönn őrködött a torony tetején, gunyolódott:

— Nézzétek még előbb, hogy a csuha alatt nincs e lóláb...

Tovább nem tolytathatta. Lába alatt egy korhadt tégle megmozdult s ő vele együtt a mélységbe zuhant.

Most már az embereknek sem kellett több biztató szó. Hanyatthomlok rohantak a pincébe, ahol a szerzetes buzgon imádkozott, kérte az Isten bocsánatát, hogy tulvilági szelemként szerepelt, holott csak jámbor keleti kalugyer, aki esteledve, Szent Endréről jövet a romok között talált menedéket. Mély álmából felébredve tanuja volt, hogy dühös férfi fejét akarta venni a gyermeknek. Megszólalt s felhasználta a babonás szellemhitett, hogy a fiatal életet megmenthesse.

Mikor a betört ajtór az ostromlók a pincébe rohantak, majd gyökeret vert a lábuk az ámulattól.

Ott térdepelt a betyárcsapat alázalosan meghajtott fejjel az áldásosztó szerzetes előtt. Kezük még akkor is inára volt kulcsolva, mikor Dávid hadnagy reárakta a vasat...

ülés napirendje előtt, mely vitában azonban előre történt közös megállapodás szerint úgy a fővárosiak mellett, mint ellen csak egy megbizott szólhatott.

A fővárosiak *Pivny* Aladár a müegy. kör elnökét, a vidékiek pedig *Pető* Jánost bizták meg az alapszabályok vitás pont magyarázásával. Pető rövid felszólalásában ellenfelének Pivnynek saját érvelésével bizonyitotta be, hogy Zágráb helyett elnöki tanácsos Kolozsvár van jogosilva választani. Kolozsvár azonban, hogy tanuságot tegyen loyalis gondolkozásának ezen jogáról Budapest javára lemond. Az elnök a tanácskozást erre más napra felfüggesztette. Igy a kongresszus első napján érdemleges tárgyalásra nem is került sor.

A városi vizvezeték.

Városunkban most mindenki erről beszél, mert most hajtja végre a városi tanács az 1904. évben jóváhagyott vizvezetékügyi szabályrendeletet azon alkalomból, hogy a tervezett városi vizvezeteknek egyik része elkészült és a közhasználatnak átadatott.

Igazán komikus jeleneteket láttunk a városházán, a hova most tömegesen járnak a házi urak és nem házi urak azért, hogy kijelentsék nagy garral azt, hogy ők bizony vizdijat nem fizetnek Egyik azért nem akar fizetni, mert az ő házában van kut, melyben elég viz van és igy a városi vizvezetékre nem szorul; a másik azért nem akar fizetni, mert ő szegény és a vizdijat fizetni képtelen; van olyan is, aki azért nem akar fizetni, mert hogy az ő házában «sohasem isznak vizet». De söt olyan is akad, aki azt mondta az illető városi hivatalnoknak: «nem fizetek most vizdijat, mert most van elég viz mindenütt, miért nem csinálták meg a vizvezetéket 2 év előtt, a mikor szárazság volt, akkor fizettem volna.» De még olyanok is kifogásokat tettek, akik nem is háziurak, de lakásukba a vizvezeték be van vezetve és igy nagy kényelmet élveznek!

Háborog a lakósság most, mert fizetni kell a vizdijakat; ezelőtt meg háborgott azért, mert nem volt vizvezeték.

Pedig hiába háborog, mert a vizvezeték létesitésének költségeit és a fentartási költségeket mégis csak meg kell valakinek fizetni és ki lehet ez a valaki? bizonyára csak az, aki a vizvezetéket használja.

Voltak olyan protestálók is, akik azt kérték, hogy a vizdijakat a városi tanács törülje el, mindenki használhassa a vizvezetéket és pedig ingyen; a vizvezeték összes költségeit pedig vessék ki *községi pótlékban (?!)*

No hát ez volna csak igazság! a kútucai háztulajdonosok vagy a hegyeken lakók, a kik absolute nem használják a vizvezetéket ezek fizessék a vizvezeték költségeit, azok pedig, akik kényelmesen kooyhájukban a csapon kapják a vizet és fürdő szobákat élveznek, ezek kényelmét a szegény kútucaiak fizessék meg!

Egyszóval nagy a háborúság Selmeczen! — szidják a tanácsot, szidják a polgármestert! pedig ezek igazán ártatlanok a dologban, mert hiszen az idevonatkozó szabályrendeletet a közgyülés alkotta meg még 1904. évben, a mostani tanácsra és a polgármesterre pedig csak ezen szabályrendelet végrehajtása maradt; — a szabályrendeletet pedig végrehajtani kell, mert először is ez a tanácsnak kötelessége, másodszor pedig a vizdijak a költségvetésben előirányozva vannak és igy, ha be nem hajtatnak, akkor az előálló hiány pótlásáról a községi pótlék emelésével kellene gondoskodni!

Én ugy emlékszem, hogy midőn a mostani polgármester egy mult évi közgyülésen az őt interpelláló városatyának felbuzdulását azzal a kitelentéssel akarta lelohasztani, hogy: «a vizvezeték sok pénzbe kerül és a háztulajdonosokra és akókra nagy uj teher lesz», erre a neki buzdult városatya és utána többen kórusban ezt mondták: «a vizvezetéki adó a legigazságosabb adó, szivesen fogjuk fizetni, csak már csinálják meg.»

No hát a tanács neki is látott a munkának; a vizvezeték a Vörös-kuttól az Uj-uton át a főiskoláig és a villatelepig; továbbá a Szt.-Háromság téren át a Deák Ferenc-utcán le az alsó gyógyszertárig; továbbá a Péch Antal-utcán át a főiskolai Otthon ig és a Lövész-utcán át a Honvéd-utcába, a felső gyógyszertárig elkészült a folyó évben és igy a tanács a *szabályrendeletben megállapitott kulcs szerint* a vizdijakat kivetette és ezeket kötelességszerüen be is fogja hajtani.

A jövő tavasszal pedig kiépül folytatólag az alsó gyógyszertártól kezdve a Deák Ferencz-utcán át le a Vigadóig, továbbá a felső gyógyszertártól kezdve a Honvéd-utcán át a szélaknai kapuig és oldalt a Zsigmondy-utcán át a Bányász-utcáig, a midőn is az itt fekvő házakra is kivettetik a vizdij és az is be lesz hajtva, hacsak a törvényhatósági bizottsági közgyülés *a ma érvényben levő szabályrendeletet megfelelően nem módositja.*

Mert vagy jó a szabályrendelet és ekkor ezt fenn kell tartani és a tanácsnak a szabályrendeleten alapuló intézkedéseit támogatni kell mindenkinek és nem izgatni ellene! — vagy nem jó a szabályrendelet és ekkor azt meg kell változtatni, amidőn majd a tanács az uj szabályrendelet szerint fog eljárni. De azt semmiesetre sem szabad tenni — amit most tesz igen sok városatya elég helytelenül — hogy az ő közbenjöttével alkotott szabályrendelet alapján tett teljesen korrekt eljárását a városi tanácsnak gunyolja, nevetség tárgyává teszi az utcán, a korcsmákban és magánházakban és ezzel felizgatja a nagy tömegeket, melyek nincsenek tisztában a tényekkel!

Ha a szabályrendelet rosz, vagy tul nagy terhet ró az adózókra, tessék azt megváltoztatni, az adozási kulcsot megtelelőbb alapon kiszámitani és akkor rendben lesz minden! — mert hiszen objektivitással, jó akarattal és odaadó polgártársi barátsággal többet lehet ám létesiteni, mint mindent lenéző, semmibe vevő és csak a lelkeket izgató nagyhangu handa-bandával!

Jog szerint pedig igy áll az ügy:

A jogerős szabályrendeleten alapuló és helyesen kivetett vizdijakat fizetni kell, itt a felebbezés nem használ csak hiábavaló munkát ad; ha azonban a szabályrendelet igazságtalan azt meg kell változtatni; az erre vonatkozó indítvány azonban a közgyülésen leendő meg és nem az utcákon és kávéházakban mondandó el!

A kardvivás lélektani és bonctani élettana.

A testnevelő és edző testgyakorlatok legnemesebb szakmájáról a *kardvivásról*, annak nemzeti nevelésügyi feladatáról és hivatásáról, ugy annak nevelési módszertanáról a testnevelési szakférfiak pedagógusai, valamint az orvosi kar beható figyelmét felhivni volt szerencsém és habár a leküzdendő nehézségeket, a melyek a szaknak fejlesztését, terjesztését nemzeti nevelésügy keretében még a rendes mederbe nem terelni, a melykésedelem a nemzeti nevelésügynek ugyancsak nemzetlélektani szempontból tetemes erőveszteséget, a szaknak elfajulását, a honi iparnak pedig nemzetgazdasági károkat okoz és pedig az utóbbi esetben az által, hogy a vivószerek és ruházatok külföldi beszerzései és behozatalai anyagilag megkárositják a hazailag kezelhető iparunkat és termékeit e szakban, a kardvivás lélektani és bonctani élettanát a következő adataimmal ismertetem.

Mindenekelőtt a kardvivásról *általában* és ebből levezetőleg az *egyes nemzetekre* és végül annak *reánk* vonatkozó fontos hatásu tényezőjéről szolgálok elméleti és ha kell gyakorlati bizonyitékokkal.

Lélektanilag beigazolt tény, hogy a test minden mozdulata a léleknek az agyra, a központi idegrendszerre és az abban mozgató szervekre ható akarat erő nyilvánulásának van alárendelve mely vagy külső érzések, mint látás, hallás, izlés, szaglás és tapintás szerveink által idéztetik elő, vagy belső véráramlat okozta kényszer által a lelki erőt mozgásra inditja a reflex mozgató szervek közreműködésével. Tehát akár külső akár belső áramlat által történik a mozgás, az a lélek ereje nélkül nem mehet végbe. Minthogy a tehetetlen test egymagában összes belszerkezetével és belszervezetével, ideg izomrendszerével a vér vegyi alkatrészeinek vegyelemre bomlásának lefolyása alatt felszabadult és megtisztult légnemű anyagának, *vagy a közismert léleknek*, működését követi, minthogy az agyban és annak központi idegrendszerében az agyvelő nyujtványaiban a testet és szervezetét kormányozó érzéki és mozgási idegek bonctani és szervi, szoros összefüggésben vannak és igy a test is izomrendszerének ruganyossá edzetté fejlesztése az agy és test szervezet élettaui működésének folyománya, ebből folyólag a *kardvivás lélektani és bonctani élettana* a külső befolyások, az idegen okozatőrének a lélekre és testre, tehát a szellemi és értelmi pedagog tornának a testre annak ügyességét fejlesztő idegés izomzatára gyakorolt hason irányu módszere Ezen módszer a kardvivás általánosságára, tehát nemzetiségi megkülönböztetés nélkül, az emberre mint a természettől egyforma, ugy a testszervezettel felruházott teremtményre, bir alappal. De minthogy emberekből állanak a nemzetek, a nemzetek pedig néphelyrajzi, életrendi, társadalmi és lakóhelyi államiságuknál stb. fogva elkülönitettek, tehát minden nemzetnek külön-külön nemzetlélektani sajátsága, tulajdona, jellege, nemzeti szelleme van, a melyben nemzeti beléletét, nemzeti erejét juttatja érvényre és csak igy tarthatja fen nemzeti létért.

Minden nemzet létkérdése és létérdeke nemzetlélektani alapon áll tehát és ezen alapón igyekszik és *kell* igyekeznie államiságát kidomboritani és annak mégis fentartása érdekében *minden* kulturális téren azt érvényre emelni s igy a *kardvivás szakágazatában is*, a melyben szinték nemzetlélektani szelleme és jellege jut kifejezésre.

Nekünk a magyar kardvivás képezi a nemzetlélektani alapra fektetett nevelésügyünk legelső testnevelési szakágazatát, melynek rendszerében és módszerében a nemzeti vérmérséklet és lelki erő korlátain belül szabad csak mozognunk, mert ezt a lelkierőt örököltük a vér öröklés törvénye utján. Nemzet lélektanunk pedig azt követeli, hogy a *magyar lelket* kiválasztó véranyag által életmüködésben és a *lélek* által korlátolt vérmérsékletünket, mint nemzeti tulajdonunkat, sajátságunkat, eredeti fajbeliségünket közismertté tevő, mint nemzetiségi megkülönböztető jelleget, mint nemzeti erkölcsi erőt és erényt *kardvivásunkban* kifejtjük annál is inkább, mert hisz mi eme legnemesebb, lovagias tulajdonságot örökségbe kaptuk, és ennek tanujelét és bizonyságát a történelem multjával, dicső és véres harcokban adtuk és adjuk a jelen békés korszakban is, tehát eme kiváló nemzeti erényben kell *ifjuságunkat nevelni és igy a magyar kardvivás ezen indokokból is, nemzetlélektani nemzetnevelügyi szaktárgy* az a testnevelésnek *legelső* ágazata.

Ha tisztában vagyunk azzal, hogy mi a magyar nemzetlélektan! tudjuk is a nemzetet, az ifjuságot abban nevelni.

Ha már annyira jutottunk magyar társadalmunk *modernizálásával*, hogy az minden egyéb, csak nem *magyar!* De már annyira is vagyunk, hogy az a modern társadalom *magyar* létét is *megtagadja!* E szomoru jelenséget az

indokolja, hogy politikai, társadalmi államiságunk modern kulturális haladását szabad prédává tettek ki, negyven év alatt azon jelszó alatt, hogy a nyugati müvelt államokkal lépést kell tartanunk, de oéve figyelembe, hogy a hazafias szellem és érzés ne csak a külsőségekben, jusson kifejezésre, hanem annak belső, nemzetlélektani megerősödése és megszilárditása képezze az alapot a 40 év előtti és alatti nemzedék akkép neveltessék fel, hogy az a hazafiság, gyökeres és tiszta érzésében, azt megvédhesse. Most midőn államiságunk önállóságán, függetlenségén fáradozunk és a kellő idő elérkezettnek bizonyul, annak sikeres és vérnélküli megvivásához, léptenyomon azt tapasztaljuk, hogy tulleszitett erővel kell felráznunk a nemzetet idegenszerű aléltságából, hogy tudatára ébredjen, hogy *ő magyar* és *honfiui* kötelezettséggel tartozik azon hazának nevezett anyaföldnek, amely öt ápolja és a melyet elődeink nehéz és véres küzdelmek árán szereztek meg és melynek függetlenséget vitéz, hősies véráldozatok árán vivták ki a *magyar karddal és magyar vivótussal!!! Ez is egyik bizonyítéka a magyar kardvivás létektani és bonctani élettanának!!!*

A magyar kardvivás lélek- és bonctani élettana tehát azt a kötelezettséget rójja reánk, hogy a kardvivást magyar karddal, magyar kardfogással és kezeléssel, magyar rendszer és módszerben tartott nemzetlélektani kard- és testmozdulatokkal, a magyar nemzet vérmérsékletének határain belül, természetes, mérsékelt egyszerüségü, de müvészi tökélyre emelendő ügyességgel nemzeti nevelésügyi szaktárgyként vesszük be a középiskolai ifjuság mindkét neménél, mert mig egyrészt ez az értelmi, szellemi képesség és lelki akaraterő ébertartásával a lelki és jellembeli fegyelm t alapozva, a testre és annak összes szervezetére egységes testnevelési és edzási hatással van és a mi fő, a *nemzeti szellemet*, a hazafias erényeket éleszti és nemzedékről-nemzedékre biztositja, mert ebben megyökeresiti a *magyar kardvivás szellemet*.

nemes **Hatos István**
vivótanár.

Uj népvándorlás.

Ezt a korszakot méltán lehet nevezni: az uj népvándorlás korszakának. Egyes országokon belül sőt világrészeken át olyan eltolódások történtek a népességben, aminőkre soha eddig nem volt példa. Óriási városok szivták és szivják föl magukba a falvak népét, szétszórt népesség elszakad az anyaföldtől, folyton összébb huzódik, csoportosul, középpontokba menekül. Országgá dagad egy-egy város népesség dolgában: Londonnak annyi lakosa volt száz év előtt, mint ma Budapestnek s ma majdnem annyi van, mint száz év előtt egész Magyarországnak.

A város falja a falu fiait. Néptelenül a szabad mező; zsufolodik, terjeszkedik a város. A nádfödeles kunyhóból bérkaszárnyába települ át a nép. Budapesten ma hétszerte több ember él, mint amennyi hóditó ősmagyart Vámbéry számit és Londonban több az ember, mint a Mátyás korabeli Magyarországon vagy ugyanezen időben egész Angliában. A város a mágnes, amelynek nem tud ellenállani a mezőn széthintett vasforgács.

A város vonzóereje: az ipar, az iparadta több munkaalkalom és nagyobb bér. Mennél iparosabb a város, annál nagyobb tömegeket nyel el s mennél több a gyárkémény, annál népesebb lesz az aljuk s annyival jobban ritkul a nép a templomtorony árnyékában. Budapest után New-York a legnagyobb magyar város. A tatárjárás, török pusztitás együtt fele annyi embert sem kergetett ki ebből az országból, amennyi öt év alett kiküldöz ma a sorsa Amerikába. Europa ipartalan keletéről folytonosan hullámzik a nép az iparosabb nyugat felé s Europa nyugatáról Amerika keleti felére, közepe tájára, ahol összetorlódik a sokféle nyelvű fehér emberek árja a szembe jövő sárgák áradatával, keveredik Észak-Amerika déli felének feketéivel és segit kiirtani, beolvasztani a rézbőrűek fajtájának maradékát. A föld egyik felén elnéptelenednek az országok, Irorországban pl. szinte alig-alig lakik ember s a másik felén ugyanaz a nép segit pusztaságon egy-két évtized alatt óriási városokat épiteni. A keresztes hadjáratok, a török háborúk nem dobtak akkora tömegeket egyik országból a másikba, mint most eg-egy börzei krakh. A földtől elszakitott tömegeknek gigászi csapatai mennek benépesiteni más világok sivatagát és hagyják maguk mögött pusztulni a régi világot. Micsoda kavargás, milyen hullámzás folyik most körülöttünk! Micsoda kavargás, milyen hullámzás folyik most körülöttünk! Micsoda keveredése fajoknak, gondolatoknak! Milyen óriási arányu a nyelvek összeolvadása! Kis fajok olvadnak bele a nagyobbakba, elterjedt nyelvek sziviják föl kis nyelvterületek népét. «Nemzetek lesznek» — kialakul sokféle nép roncsából a jenki fajtája és «nemzetek vesznek» — néptelenedő kis országok népe tünik el, folyik be az emberoceánba, amelyben egykeverékké olvad össze a sokféle arcszin, egyenlősödnek a faji jellemvonások, kunmenyecskének mandulaszemü fia születik és mulattá világosodik leánya arcán a szerecsen apa fekete bőre. A földturó magyar, a kinai fehérnemümosó, a svéd gyári munkás gondolatai azonosulnak és a japáni munkás, a volt kuli sztrájkolni tanul, a felvidéki tót gentleman voltára gögösen tér vissza.

Uj miliőbe: városba, idegen országba kerülnek, uj embereket látnak, uj gondolkozást tanulnak a rögtől elszakitott milliók. A munkaerő óriási piacain a gazdasági erők hatását tanulja meg a maga bőrén az erejét kinálgató proletár s az Isten csapásától való félelem, áldásáért való könyörgés lekerül a napirendjéről annak az embernek, akinek exisztenciáját üzleti eshetőségek szabályozzák s nem az időjárás. Aki fölött eddig a szolgabiró és a mandarin volt korlátlan ur, az maga lábán álló, magára büszke emberré alakul. Sokat, sokfélét kell próbálnia, sokfajta munkát tanulnia, nem elég többé a szántás-vetésnek örökölt tudománya s az a kényszerü sokoldaluság is önbizalmat ad, igényeket növel, nagyobb jövedelmekre való folytonos aspirációt táplál.

A munkaerő nagy gyüjtőmedencéi agyvelőt forradalmasitó helyek, egyetemei a modern élet iskolarendszerének. A debreceni civis még csodálkozhatik azon, hogy a panoráma négere is ember és némi méltatlankodással kérdezheti a fekete csodán ámulva: «Hát ha mán ember, mir nem magyar? — Lévén Debrecenben a tót, zsidó és német — tót, zsidó, sváb és nem emberi egyenlőséget megtanulnia szemléleti oktatás utján az amerikai magyarnak?

A néptömegek sohasem látott arányu hullámzásának, a modern népvándorlásnak az egyik legnagyobb foku hatása: átalakitása a legkonzervativebb néprétegek gondolatvilágnak. Akinek fáj ez az átalakulás, annak épen ugy kell számolni ezzel a ténynyel, mint nekünk, akik örvendünk neki s az emberiség jövendője érdekében valónak látjuk.

B. E.

PESTI HIREK.

— **Tanácskozás Kossuthnál.** *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi minister vasárnap délután hosszabb ideig tanácskozott *Barabás* Bélával a párt alelnökével.

— **Stefánia hercegnő** elnöklete alatt tegnap délután diszülést tartott az anya- és csecsemő védő egyesület. Megnyitó beszédjében a főhercegnő felhivja a közfigyelmet az egyesületre. A gyülésen felszólalt *Bárczy* István polgármester is kinek szavait igen nagy figyelemmel hallgatták.

— **Öngyilkos urinő.** A Kalvin-tér 7. sz. házában vasárnap reggel öngyilkossági kisérletet követett el Szentkirályi *Tóth* Teréz urinő. Vasárnap reggel ugyanis Teréz-köruti lakásáról egy barátnőjét ment felkeresni a Kalvin-térre s mikor ide ért, be sem csengetett a lakásba, hanem egy borotvával elvágta nyakát, melyen tiz centiméteres sebet ejtett. Az uri asszonyt a mentők a Rókus-kórházba szállitották. Tettét bizonyára pillanatnyi elmezavarában követte el.

— **Nákó Sándor** gróf fiumei kormányzó vasárnap délután Bécsbe utazott.

— **A hordárok tiltakozása.** A külföldről hozott *Messinger* bey intézmény ellen nagy gyülést tartottak vasárnap délután a hordárok. Elhatározták, hogy küldöttséggel járulnak a kereskedelemügyi miniszterhez bajuk orvoslása céljából.

— **Meglincselt erdőőr.** Déváról táviratozzák, hogy ott *János* László erdőőrt, kétszáz embert azért, mert az erdőőr feljelentette őket falopásért, tegnap este a korcsmából hazamenet megtámadta. Az erdőőr revolverrel védekezett egyet a támadók közül meglőtt, de azért öt magát majd agyonverték. A támadókat letartóztatták.

— **Beszámoló.** *Visontai* Soma országgy. képviselő tegnap tartotta beszámolóját Ungváron.

— **Junga Sebestyén** századost, akinek pokolgép ügye nem régen oly nagy feltünést keltett tegnap vitték Székesfehérvárra a budapesti helyőrségi kórházból, ahol megfigyelés alatt volt. *Junga Sebestyént* a székesfehérvári katonai hatóság fogja a pokol-gép ügyében kihallgatni.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Schwartz Ottó dr. ünneplése.** A főiskolai ifjuság folyó hó 2-án, azaz csütörtökön este fáklyás menettel tisztelte meg *Schwartz* Ottó dr. főiskolai tanárt miniszteri tanácsossá történt kineveztetése, illetőleg a katedráról való távozása alkalmából. Hatalmas menetben vonult fel az ifjuság az ünnepelt lakása elé, hol a bányászzenekar szerenadja után *Pető* János köri elnök üdvözölte, illetőleg bucsuztatta az ünnepeltet. Beszédjében utalt arra, hogy az ifjuság mindig tisztelettel s szeretetteljes ragaszkodással viseltetett volt tanára iránt, majd igy folytatta: «És ha keressük, ha kutatjuk, hogy mi ennek a ragaszkodásnak, mi ennek a tiszteletnek a titka, arra az eredményre, arra a meggyőződésre fogunk jutni, miszerint ennek egyedüli oka az, hogy Méltóságod amiszeretett «Schwartz papánk» mindig atyai szeretettel tekintett le reánk tanitványaira tanári magas hivatásának tetőfokáról s fel tudta fogni mindenkoron a tanar feladatának nagy fontosságát, mely nemcsak abból áll, hogy tudományosan képzett, müvelt szakférfiakat szolgáltasson a magyar bányászat és erdészetnek, hanem derék hazájukat hőn szerető honpolgárokat is neveljen. Méltóságod átérezte hivatásának előkelőségét ugy, mint kevesen, s emellett mégis

mindig tudott magának alkalmat s időt találni, hogy az ifjusághoz szóljon, mint annak igaz barátja, s tanitványaival minél többet érintkezhessék, mert átérezte ezt a nagy igazságot, melynek átértése nélkül nincs igaz tanár és nincs igaz tanitvány és mit igy ér a tanár egész működése, hogy csak ugy teljesiti a kötelességét igazán ha tanitványai szeretetét és őszinte tiszteletét megszerezte, mert csak a kettőnek munkája együtt eredményes és alkot egy egészet.» Szavait Schwartz dr. éltetésével fejezi be. Végül ekként fejezte be beszédét: «Vajha az egek hatalmas ura tartaná meg Méltóságodat még számos éven át a legjobb egészségben kedves családjának boldogságára s egykori tanitványainak a magyar bányászok és erdészek büszkeségére s igaz örömére.» Schwartz dr. beszédében megköszönve az ifjuság ünneplését hangsulyozza, hogy rendkivül jól esett neki az ifjuság megemlékezése s szeretetének kifejezése annál is inkább, mert ő a maga részéről, mindig arra törekedett, hogy az ifjuságnak bár szigoru, de mindig jóságos atyja legyen. Szavait az ifjuság zugó éljenzése között igy vegezte: »Vivat, floreat, crescat Akademia.»

— **Törvényhatósági közgyülés.** A törvényhatósági bizottság e havi rendes közgyülését e hó tizenegyediken tartja meg.

— **Egy derék munkás nyugalomba vonulása.** *Langenthal* Ferenc a Joerges cég nyomdájának üzletvezetője a jövő héten nyugalomba vonul. Ritka hűséggel és szorgalommal huszonnyolc évet töltött a Joerges cégnél s neki köszönhető, a nyomda mostani fejlettsége és oly mintaszerű berendezése, mely a vidéki nyomdák között párját ritkitja. A derék öreg urnak távozása alkalmából őszintén kivánjuk, hogy a jól megérdemelt nyugalmat sokáig élvezze.

— **A Fráter hangverseny** szombaton ugy erkölcsileg mint anyagilag igen jól sikerült. A vigadó nagytermét zsufolásig megtöltötte a közönség, mely mindvégig élvezettel hallgatta Fráter Loránt dalait.

— **Halálos baleset.** *Sefranka* János zuzómunkás, szentantali lakos e hó 4-én 10 órakor a Sándor zuzómüben munkaközben a második emeletről a földszintre oly szerencsétlenül esett, hogy halálos sérülést szenvedett. A vizsgálat tolyik abban az irányban, hogy esetleg kit terhel felelőség, vagy mulasztás. A hulla Szent Antalba szállittatott.

— **Nagy vásár.** A téli országos nagyvásár a jövő héten, e hó tizenhatodikán, csütörtökön lesz.

— **Balek-bál.** A hagyományos Balek-bál amely rendesen a legjobban sikerült mulatságok közé tartozik, a jövő hét 11-én lesz megtartva. Az előjelekből következtetve ez sem fog a többi mögött maradni, tekintettel az igérkező táncosnők és táncosok nagy számára, s a rendezők ügybuzgó tevékenységére, kik fáradságot nem kimélve dolgoztak a bál sikere érdekében. Szokás szerint belépőjegy nincs, belépő jegyül a meghivók szolgálnak a nézőközönség részére pedig karzati jegyek Joerges könyvkereskedésében kaphatók.

— **Talált tárgy.** November hó 27-én a kincstári kohó közelében egy zsák zab találtatott. Tulajdonosa jelentkezzék a rendőkapitányi hivatalnál.

— **Felolvasás.** Folyó hó 13-án hétfőn este 8 órakor a városháza tanácstermében *Thuránszky* Kálmán önk. tüzoltó segédtiszt felolvasást tart a «Csővezeték»-ről, melyre a működő tagokat és az érdeklődő közönséget ezuton is meghivja az önk. tüzoltó parancsnokság.

— **Figyelmeztetés a postai csomagok célszerü csomagolása, helyes cimzése stb. tárgyában.** A karácsonyi és ujévi rendkivüli csomagforgalom ideje alatt a küldeményeknek késedelem nélkül való kezelése csak ugy biztositható, ha a közönség a csomagolásra és cimzésre vonatkozó postai szabályokot betartja. Különösen szem előtt tartandók a következők: 1. Pénzt, ékszert, más tárgyakkal egybe csomagolni nem szabad. 2. Csomagolásra faláda, vesszőből font kosár, viaszos vagy tiszta közönséges vászon, kisebb értékü és csekélyebb sulyu tárgyaknál pedig erős csomagoló papir használandó. Vászon vagy papirburkolattal biró csomagokat, göb nélküli zsineggel többszörösen és jó szorosan átkötni, a zsineg keresztezési pontjain pedig pecsétviasszal lezárni kell. A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó. 3. A cimzésnél kiváló gond forditandó a cimzett vezeték és keresztnevének vagy más megkülönböztető jelzésnek (pl. ifjabb, idősb, özvegy stb.,) továbbá a cimzett polgári állásának vagy foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére; a Budapestre és Wienbe szóló küldemények cimiratainban ezenkivül a kerület, utca, házszám, emelet és ajtó jelzés stb. kiteendő. A rendeltetési hely tüzetes jelzése (vármegye) s ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos és olvasható feljegyzése különösen szükséges. 4. A czimet magára a burkolatra kell irni, de ha ez nem lehetséges, ugy a cim fatáblácskára, bőrdarabra vagy erős lemezpapirra irandó, melyet tartósan a csomaghoz kell kötni. A papirlapokra irt cimeket mindig egész terjedelmében kell a burkolatra felragasztani. *Felette kivánatos, hogy a feladó nevét és lakását, továbbá a cimirat összes adatait feltüntető papirlap legyen magában a csomagban is* elhelyezve arra az esetre, hogy ha a burkolaton levő cimirat leesnék, elveszne, vagy pedig olvashatlanná válnék, a küldemény bizottsági felbontása utján a jelzett papirlap alapján a csomagot mégis kézbesiteni lehessen. Kivánatos továbbá, hogy a feladó saját nevét és lakását a csomagon levő cimirat felső részén is kitüntesse. 5. A csomagok tartalmát jugy a cimiraton, mint a szállitólevélen szabatosan és részletesen kell jelezni. Budapestre és Wienbe szóló élelmi szereket, illetve fogyasztási adó alá eső tárgyakat (husnemü, szeszes italok stb.) tartalmazó csomagok cimiratafra, nemkülönben az ilyen csomaghoz tartozó szállitóleveleken a tartalom, minőség és mennyiség szerint kiirandó (pl. szalona 2 kgr., egy pulyka 3 kgr., 2 liter bor stb.) A tartalom ily részletes megjelölése a fogyasztási adó kivetése szempontjából szükséges és a gyors kézbesitést lényegesen előmozditja. Budapest, 1909. november 25. *Demény* s. k.

— **Iparostanoncokat keresnek!** A magyar alföldi városokból százakra menő levél érkezett a F. M. K. E. elnökségéhez, a melyben a magyar iparosok tanoncokat kérnek. A F. M. K. E. elnöksége ennélfogva fölkéri a Főtisztelendő lelkész és tanitó urakat, hogy azokat a szülőket, a kiknek tanonckorban levő fiaik vannak, figyelmeztetni sziveskedjenek, hogy a F. M. K. E elnöksége utján megfelelő jó helyeket szerezhetnek a fiaiknak. Az iparág megválasztására nézve utbaigazitásul közli a F. M. K. E., hogy a vidéki sütők, molnárok, szabók, cipészek, csizmadiák, ácsok, kályhások, szobafestők, kéményseprők, asztalosok, bognárok, kádárok, kocsifényezők, nyergesek, kovácsok, bádogosok, késművesek, műszövők, kefekötők, timárok, fésűsök és vegyeskereskedők *négy évi tanoncszerződés mellett lakást, élelmezést és ruházatot adnak az inasnak s ezen felül viselik az odautazási, szerződtetési, tanonciskolaztatási, betegségélyezési és felszabaditási költségeket is.* Ezeknek tehát egészen költségmentesen lehet megtanulni a mesterséget. Ellenben az itt fel nem soroltiparágakban és kereskedelmi szakmákban legfeljebb csak lakást és élelmezést kaphat az inas. A választásnál azt is tekintetbe kell venni, hogy a nagyobb testi erőt igénylő iparágak mesterei pl. a kovácsok, asztalosok, csizmadiák, mészárosok, molnárok stb. csakis 14—15 éves fiukat fogadnak fel, hogy a 12 éven alüli gyermekeket a törvény szerint nem szabad inasnak szerződtetni s hogy általában csak az a fiu számithat szerződtetésre, aki testileg, szellemileg és az erkölcsére nézve teljesen ép és egészséges s legalább négy elemi iskolát végzett. A tanoncszerződés megköteséhez és a tanoniskolához való beiratáshoz szükséges lesz a fiuk születési anyakönyvi kivonata, legutolsó iskolai bizonyitványa, — s ha megszerezhető — a himlőoltási bizonyitványa is. A F. M. K. E. elnöksége az általa elhelyezett tanoncokról rendes nyilvántartást vezet s évenkint legalább egyszer tudakozódik a tanoncok sorsa felől.

— **Kiállitás a régi nemzeti szinházban.** A vallás és közoktatásügyi miniszter engedélyével a régi nemzeti szinház előcsarnokában, művészi elrendezésben állitja ki az aradi vesztőhely sorsjáték bizottsága nagyértékü és ötletes nyereménytárgyait. Az egyik főnyeremény a 15.000 korona értékü művészi kivitelü brilliáns ékszerkollekció, mely izlés, kidolgozás és forma tekintetében teljesen eltér a sablónos ékszerektől. A másik főnyeremény a modern kor világot elkábitcsodája: egy Blériót féle repülőgép, de aki ebben nem találna kedvét, szabadon választhat egy ugyanolyan értékü hatalmas négyüléses automobil, vagy egy ékszerkollekció között. A kissebb, de nem értéktelenebb nyereménytárgyak közül felemlitjük a 12 személyes, teljesen felszerelt evő, eszközt, egy kiváló gyártmányu zongorát, angovadászfelszerelést, 24 személyes teljes asztalnemüt, porcellán és üvegkészletet, egyes brilliáns ékszereket, ezüst kosarakat, gyertytartókat, likörkészleteket, ezüst gyümölcstartókat, hatalmas divatos állóórákat, bőrutazókészleteket, disztárgyakat, stb. Melyek valóságos csodái a magyar diszitő iparnak. A szerencsés nyerők között a kiállitásom látható értékes tárgyak osztatnak ki, nem pedig értéktelen silányságok, melyek az utóbbi időben anynira kedvezőtlenül befolyásolták a közönséget a sorsjátékok iránt. A kiállitás megtekintése díjtalan. Vargha Ottó gyönyörü vaskos diszmüvét, a 20 korona bolti áru Aradi Vértanuk Albumát mindenki megkapja ajándékul, aki a Vesztőhely sorsjegyből legalább 30-at megvesz, vagy elhelyez. Egy sorsjegy ára 1 korona. Huzás január hó 8-án okvetlen megtartatik. Sorsjegyek rendelhetők a Budapest VII Akácfa utca 39. szám alatt levő központi irodában és kaphatók az összes hazai törzsdéken kivül a kiállitás helyiségében is.

— **Fontos közlemény a hölgyközönség részére.** Azon tisztelt hölgyek, kik a legutolsó fővárosi divat szerint akarják kalapjaikat diszitetni és alakittatni, amellett, hogy ez sokba ne kerüljön, forduljanak bizalommal Friedrich Mariska divatárusnősöz, Budapest, VI. Vörösmarty utca 73., aki ezirányban készséggel ád díjmentesen levélbeli felvilágositást izléses, gyors és olcsó munka. A legrégibb kalap is a legdivatosabban és a legszebben lesz átalakitva.

— **Közegészségügy.** *Jakab László dr. városligeti szanatóriuma Budapesten.* Már régen érzett hiányt pótol az a nagyszabásu szanatórium,

Sirolin
Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, vérszegénységet, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, szamárköhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.
Minthogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche" eredeti csomagolást.
F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche"
Kapható orvosi rendeletre a gyógyszertárakban. — Ára üvegenkint 4.— korona

mely a fővárosban a Nagy János-utca és Aréna-út sarkán, közvetlenül a Városliget szélén épült a modern technika és gyógytudomány minden uj és kipróbált eszközeivel felszerelve. A már kölsőleg is minden csint és kényelmet elárulóló hatalmas épület belsőleg oly berendezést és komfortot mutat, hogy ehhez hasonló gyógyintézet nemcsak hogy hazánkban, de még az ily intézményeiről annyira hires Ausztriában sem található. Eddig betegeinknek, de különösen a cukor, gyomor és bélbetegeknek, továbbá köszvényeseknek ezrei mentek ki a külföldre, hogy bántalmaik ellen oltani gyógyintézekben találjanak drága pénzért s idegen szó mellett enyhülést. Kiváltképpen Ausztria vezetett eddig e téren s oda zarándokoltak a magyar szenvedők azért, mert itthon nálunk bizony olyan gyógyintézet, mely mindama gyógyászati kellékekkel egy helyben lett volna felszerelve, nemcsak hazánkban de még a messze földön sem találunk s így betegeinkre nézve egyenesen áldásos intézmény e modern szanatórium mely e mellett olcsó áraival is elsősorban számitásba kell, hogy essék közönségünk előtt. Az orvosi tudomány s felszerelés dolgában tökéletes, külsőségekben pedig rendkivül izléses és szimpatikus intézetet megmutatták az ujságok képviselőinek és az orvosoknak s a vendégek őszinte csodálkozással nézték végig az összes helyiségeket, amelyekben mindent megtalálnak a betegek, amit az intézet orvosai a külföld legnagyobb szanatóriumaiban egyenként megfigyeltek és tanultak. Az intézet szemlélői egyhangu lelkesedéssel ismerték el, hogy a Jakab dr. féle Ligetszanatórium a lehető legtökéletesebb mindennemü szanatóriumok között. Megvan ebben az intézetben minden, ami a betegség felismeréséhez okvetlenül szükséges. A legmodernebb s drága berendezésü laboratóriumok, górcsövi készülékek s nagy Röntgen-laboratórium segitenek a betegek vizsgálatában. A gazdag berendezésü vizgyógyintézetben szebbnél-szebb és igen elmés készülékek sorakoznak egymás mellé, hogy vizzel meleggel, villamossággal, szénsavas fürdőkkel stb. gyógyitsuk a szenvedőket. Nehéz elsorolni egyszeri látás után mindazt, amit ebben a nagyterjedelmü intézetben a látogató egy sétájában tapasztalhat. Az egyik nagy teremben az u. n. Zaáder gépek gyurják, mozgatják az embereket, amely gépek segélyével az emberi test egyes részeit szabályes mozgásba hozhatják, annélkül, hogy az illető helyéből kimozdulna. Igy pl. lovagolhat, evezhet, bicyklizhet stb. mindent egy helyben. Aztán gépeket láthatunk, melyek az asztmás betegek lélegzését segitik elő. Mindenesetre egyik legérdekesebb része az intézetnek a lapos háztetőn levő téli-nyári nap és légfürdő, ahonnan mesés kilátás nyilik a Városliget legköltöibb részére. Az egész épületben elömlő hájos intimitás, mely az előcsarnoktól kezdve végig kiséri a benlakót a tervező épitő épitőmüvészek: Komor és Jakab müvészetét dicséri. Meleg derüs kedv uralkodik itt, amely feltétlenül üditőleg hat a betegekre. bizonyos hogy hazánk nagyot nyert ezen uj intézménnyel, melynek vezetősége már egyedül is garantia arra nézve, hogy a maga elé tüzött humánus célokat pontosan végre is tudja hajtani. Emellett egyik óriási előnye, kitünő fekvésén és modern pazar berendezésén kivül, (pl. sok lakószobához, mindjárt mellette külön fürdőszoba) azok a valóban olesón megszabott egységárak, melyekbe a kezelés, orvosi felügyelet előirt géphasználat stb. stb. szóval minden ami a gyógyuláshoz okvetlenül szükséges ben foglaltatik. Az intézet igazgatója Jakab László dr. akinek felesége Rácz Hanna dr. maga is kitünő orvos; a fiziko-therapiiai osztály vezetője Arányi Zsigmond dr. herkules fürdői fürdőorvos, a testegyenesitő osztályt Milko Vilmos dr. főorvos vezeti. az intézet alorvosai: Lukács Pál dr. és Tausz Géza dr.

— **Mi a legszebb karácsonyi ajándék?** E kérdésen sokan törik fejüket a karácsonyi ünnepek előtt. Kétségtelen, hogy egy karácsonyi ajándék csak akkor felel meg rendeltetésének, ha szépsége mellett egyuttal praktikus is Ma már alig van lakás, ahol képek ne diszitenék a falakat. Szászszorta fokozódik azonban a hatás, ha lakásunkat valamely kedves hozzá tartozónak müvészi olajfestményü, vagy kréta rajzunk arcképe disziti. Egy ilyen arckép egyuttal a legszebb, a legkedvesebb és legmaradandóbb karácsonyi ajándék. A «Rafael» fénykévészeti és festészeti müintézet, Budapest, VII. Rottenbiller utca 46. amellett, hogy a főváros legelső ilyen müintézetete, még egyuttal feltünően olcsó áralval is az egész országban nagy népszerüséget és kedvetlséget szerzett magának. Rendelésnél elegendő egy fénykép beküldése. Kréta rajzok már 6 koronától, olaj festmények 10 koronától rendelhetők diszes paszpaturával. E hirneves müintézet lapunk olvasóinak készségggei szolgál előzetes felvilágositással és árjegyzékkel. Megbizható ügynökök mindenütt felvéttetnek.

— **Egy fővárosi cég jubileuma.** *Kertész* Pál férfi és női divatáru üzlete Budapest, Rákóczi ut 40 sz. alatt mely egyik látványossága a fővárosnak, most jubilál: amennyiben 15 esztendeje annak, hogy üzletét alapitotta. Ez alkalomból pazar kiállitásu katalógust adott ki, melyet mindenkinek ingyen küld, ki ez iránt egy levelező lapon hozzá fordul.

— **A modern gyógytudomány** a «Sirolin-Roche»-ban egy oly hatásos szer birtokában van, mely a tüdővész továbbterjedését feltartóztatja, a kóhógést és köpetet csökkenti, az étvágyat és a testsulyt emeli és ezen betegség összes jelenségeit megszünteti. Kellemesen szedhető s huzamosabb használatnál is teljesen ártalmatlan. Kapható a gyógyszertárakban.

A VÉRSZEGÉNYSÉGET,

EZT AZ ALÁTTOMOS BETEGSÉGET meg kell szüntetni a **SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-val**, mielőtt tulságosan elharapódznék.

Az arc megpirosodik,

megtelik és az életkedv visszatér mindazok meglepetésére, akik először használják a

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

SCOTT-féle EMULSIÓ-t.

Az eredeti SCOTT-féle eljárás által ízletessé és emészthetővé tett legtisztább alkatrészek, melyek a vérszegénységnek utját állják, képezik a

A SCOTT-féle EMULSIÓ

világszerte ismert sikerének titkát.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fil.

Kapható minden gyógytárban.

NYILT-TÉR.

E rovat alatt közlöttekért nem felelős a szerk.

Nagyon alkalmas tisztálkodásnál. — Nélkülözhetetlen rövid használat után.
Fertőtlenitő hatóságával megvizsgálva.
Attest Bécs, 1897. julius 5

Kalodont

nélkülözhetetlen

fog-crême.

A fogak tisztán tartásához fogviz nem elegendő. — Eltávolitsa a foghus körül akaratlanul képződő ártalmas anyag, csakis mechanikai tisztitással egyesitett egy feleleszto és antiseptikus hatással biró fog-Crémmel elérhető. A „KALODONT" használata az összes kulturállomokban a legbatásosabbnak bizonyult.

Henneberg-selyem csak egyenest! Fekete, fehér és szines, 1 korona 35 fillértől méterenkint, blúzra és ruhára Franko és már megvámolva házhoz szállitva Gazdag minta választék póstafordultával **Henneberg selyemgyáros Zürich.**

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Enyhe, oldó háziszer mindazoknak, kik emésztési zavarokban és az ülő életmód egyéb következményeiben szenvednek.

Egy eredeti doboz ára 2 K.

Vidéki gyógyszertárakban kérjük Moll készitményeit.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Fájdalom csillapitó és erősitő **Bedörzsölés**, elismert, régi jó hirnevü háziszer **szaggatás** és hűlésből származó mindennemü betegségek ellen.

Eredeti üveg ára K 2·—

Kapható minden gyógyszertárban és drogertában.

Főszétküldési hely MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. szóv. szállitó, Bécs, I. Tuchlauben 9

HIRDETESEK.

Árverési hirdetmény.

A «Selmec- és Bélabányai Iparosok Hitelszövetkezete mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja felszámolás alatt a raktárán lévő butorokra, ugymint: szekrényekre, éjjeli szekrényekre, mosdószekrényekre stb.-re **1909. év december hó 7-ik napján d. u. 2 órakor** saját helyiségében (Zsigmondi-utca, Sztankay-féle ház) megtartandó nyilvános árverést tart.

Selmecbánya, 1909. év december 2.

A felszámoló bizottság.

Árverési hirdetmény.

«Tópatak község tulajdonát képező községi korcsma, továbbá 47 hold kiterjedésü rétből álló ingatlana. — Tópatakon a községi biró: háznál **folyó évi december hó 9-én délelőtti 10 órakor** nyilvános árverésen hat egymásutáni évre a legtöbbet igérőnek haszonbérbe fognak adatni. — Az árverési feltételek bármikor Szentantalon a körjegyző hivatalos helyiségében megtekinthetők.»

A községi elöljáróság Tópatakon.

Egy jó állapotban levő

fürdőkád eladó.

Bővebbet a **Joerges-nyomdában.**

Előkelő lakomák

főzését

a legmagasabb igényeknek megfelelően elvállalja vidékre is

Huszágh Adolf

vendéglős, szakács és **cukrász.**

Vihnye-fürdő. (Barsm.)

Jóság, ár és súlyra

kell a szappan összehasonlításánál és bevásárlásánál ügyelni. A világ egy szappana sem éri el a

Schicht szarvas szappanát

minden jó tulajdonságában, tisztaságában, mosóképességében, lágyságában és olcsóságában.

Levélbélyeg

gyűjtemény 16000 különböző garantált valódi postalevelezőlapokat is kivánatra választás céljából 50—70% olcsóbban minden katalogus árnál küld

A. Weisz Wien, Adler-Gasse 8. bevásárlási fiók **London.**

Akar nősülni?

Hölgyektől (ezek között olyanok törvénytelen gyermekekkel, testi hibával stb.) **5—500.000 korona vagyonnal** fel vagyunk hatalmazva, megfelelő férjet keresni. Csakis urak (ha vagyonnélküliek is), akiknek komoly szándékuk van és gyors házassághoz akadály nincsen irjanak e cimre:

L. Schlesinger, Berlin No. 18. (Deutschland).

Megbizható! KÓSER Megbizható!

Vágott hizott és sütni való szárnyast kizárólag csakis elsőrendü minőségben küld utánvéttel nagyban esetleg postacsomagban is legolcsóbban számitva.

Presser Albert

baromfikiviteli üzlete.

OROSHÁZA, (Békés-megye).

Császárfürdő Budapesten. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangu kénes hévvizi-gyógyfürdő; modern berendezésü gőzfürdő, kényelmes iszap-, medence- és kádfürdők; melyen kiváló gyógyhatással használtatnak az összes reumatikus- és idegbántalmaknál. Uszodák, hólég-, szénsavas- és villamosvizfürdők. Ivó- és belélegzési kúra.

Prospektust ingyen és bérmentve küld

Az igazgatóság.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotban szenved, kérjen iratott, ingyen és bérmentve kapható a szabd. hattyú gyógyszertár által Majna Frankfurt.

KOVALD PÉTER ÉS FIA

cs. és kir. szab. kelme- és szőrmefestő, vegytisztitó és gőzmosó gyár

BUDAPEST, VII., SZÖVETSÉG-UTCA 37. SZÁM.

megbizói kényelmét szem előtt tartva elhatározta, hogy minden tekintélyes vidéki városban képviseletet létesit és ezáltal módot nyujt a nagyérdemü közönségnek arra, hogy cégét a — csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felkereshesse,

Büchler Henrik divatáruháza Selmecbánya

vette át a képviseletét és a gyár rendes áraiban vállalja az uri-, női- és gyermeköltönyök, diszitő- és butorszövetek, függönyök, kézimunkák, szőnyegek, csipke és végáruk, szőrmék stbiek vegytisztitását és festését.

Ugyszintén ágytollak tisztitását és fehérnemüek mosását is.

A nagyérdemü közönséget biztositva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos árairól, szives jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviseletet és számos megbizatást kér a

Kovald Péter és fia cég.

60 fillért

akar bélyegben is, ha küld az alanti cimre megkapja TÁBORI RÓBERTNÉNEK

EGY IGAZI ANYA SZELLEMI HAGYATÉKA

cimü kis müvet

LENGYEL ÖDÖN

Budapest, VI., Andrássy-ut 27.

5500

közjegyzőileg hitelesitett orvosi- és magánosok okiratai elégzé bizonyitják, :: hogy ::

Kaiser-féle

mell-karamellák a három fenyővel

Köhögés

rekedtség, elnyálkásodás, katarus, görcs- és hörghurutot a legjobban eltávolitanak. ::

Csomagban 20 és 40 fillér. Dobozban 60 fill. Kapható: **Márkus M.,** cukrázdájában, **Mikovényi Á.** gyógytárában, **Margotsi** örökösénél és **Szentiványi Gyulánál.** ::

Selmecbányán.

Joerges Á. özv. és fia

papir- és könyvkereskedésében

karácsonyra mindenféle könyv, levélpapir, karácsonyfakellékek stb. kaphatók.

Szép karácsonyi és ujévi levelezőlapok.

Nyomatott Joerges Agost özv. és fia könyvnyomdájában Selmecbányán, 1909